

Hakemus

Hiking Travel, Hit Ky (ly 0921767-9) hakee Tampereen Kaupungilta tukea retkiluisteluradan auraamiseen ja hiihtolatuksen toteuttamiseen Näsijärven jäälle kaudelle 2020-2021 35000 €.

Haetun tuen kohde, retkiluistelurata ja hiihtoladut toteutetaan tulevalle kaudelle nyt viidettä kertaa Kaupinojalta. Talvina 2016-2017 ja 2017-2018 perusreitti linjattiin rantaa seurailleen Kaupinojalta Santalahteen ja Lapinniementä piste Siilinkarille. Tulos oli aivan erinomainen. Tämän lisäksi osan talvea pidettiin auki lisäreittiä Siilinkarilta Reuharin kautta Siivikkalan suuntaan tai Halkoniemeen. Talviolosuhteiden kannalta nämä kaudet olivat erinomaisia luisteluradan ylläpidon kannalta. Tämä näkyi sekä siinä, kuinka laaja ja laadukas rata pystyttiin ylläpitämään ja siinä, paljonko radalla oli käyttäjäkertoja. Talvi 2017-2018 on tähän mennessä luisteluradan auraushistoriassa menestyksellisin talvi. Silloin varovaisen arvion mukaan radalla oli noin 50 000 käyttäjäkertaa. Määrä voi olla myös lähes kaksinkertainen. Tähän talvikauteen saakka myös radan laatu ja/tai pituus ja käyttäjäkertamäärä joka talvi kasvoivat.

Jo kausi 2018-2019 oli hyvin poikkeuksellinen, koska joulumyrsky avasi jo osittain jäätyneen Näsiselän ja painoi ahtojäät Kaupinojalle meidän tukikohdan rantaan. Tämä ei riittänyt, vaan uuden vuoden myrsky avasi uudelleen jäätyneen Näsiselän toisen kerran. Silloisen avustusanomuksen perustana oleva suunnitelma ja käytännön toteutusyritys oli sama kuin edellisinä talvina, mutta edellä kuvatun ahtojääongelman lisäksi muutenkin poikkeuksellisen talven vuoksi paras rataosuus (edestakaisin n. 9 km) suuntautui täysin inspiroidusti itään Aitolahden kapeikkoon rantaa seurailleen. Suunnitellulle perusreitille rata valmistui muutaman sadan metrin pätkissä tammikuun loppuun mennessä. Särkänniemestä Santalahteen pääsyn esti railo loppupalvestakin. Maaliskuulla Halkoniemen suunta oli käytettävissä. Siellä railo ylitettiin siltaa pitkin. Radan avustusrahoitus 20 000 € kaudella 2018-2019 ei mahdollistanut sellaisia koneinvestointeja keskellä kautta, jotka olisivat antaneet tukevamman perustan edes yrittää laajempaa radan ylläpitoa. Kaikki tehtiin, mitä voitiin. Ratatyötä kertyi arviomme mukaan n. 600 henkilötuntia, kaksinkertainen määrä pituudeltaan saman kaltaiseen, mutta aurausolosuhteiltaan normaaliin edelliseen talveen verrattuna.

Kaudella 2019-2020 poikkeukselliset olot entisestään pahenivat. Näsijärvi jäätynä vasta helmikuun viimeisinä päivinä sen verran, että edes Tapatoran suuntaan edellisenä vuonna onnistuneesti käytettyä rataosuutta päästiin auraamaan. Rata avattiin 28.2. ja sen ylläpito lopetettiin 25.3. Ratakausi oli siten vain noin 4 viikkoa, kun seuraavaksi lyhyimpänä talvenakin rataa on ylläpidetty reilut 2 kk. Jäälle avattavia hiihtolatuksia ei päästy edes kokeilemaan. Talvihan oli lähes lumeton. Kaupissakin hiihdettiin vain tykkilumiladulla. Ratakauden viimeisellä viikolla myös korona epidemialla ja sen torjuntaan liittyvillä toimenpiteillä oli selvä negatiivinen vaikutus. Erityisesti koronan taloutta pysäyttävä vaikutus näkyi kuitenkin vasta ratakauden päätyttyä. Huhtikuun takatalvena olisi voinut järjestää vielä luistelu- ja hiihtoretkiä muualle Pirkanmaalle, mutta korona esti niiden toteuttamisen. Lähtökohta olisi ollut hyvä, koska poikkeuksellinen talvi toisaalta tarkoitti sitä, että luonnonjäillä radan ulkopuolella voitiin eri puolella Pirkanmaata toteuttaa ohjattuja retkiä läpi talven.

Jo edellisen vuoden avustusanomuksessa olen todennut, että laajaa reittiä ei pystytä ylläpitämään edes muutaman peräkkäisen pahan pyryjakson aikana nykyisillä koneilla ja toisaalta avustustaso tekee lähes mahdottomaksi uusien tehokkaampien koneiden hankinnan. Talvea 2018-2019 voidaan pitää yhtenä ongelmien jatkumona maaliskuulle saakka. On melkoinen saavutus, että rataa yleensä oli luisteltavissa 90 päivää. Osaltaan mittava ponnistelu johti siihen, että vanha kone Avant 420 tuli tiensä päähän. Tehdas korjasi sen, niin että loppukausi selvittiin, mutta samalla pakkotilanteessa sovittiin koneen vaihdosta huomattavasti tehokkaampaan 530 malliin (vanhan koneen vaihtoarvon

lisäksi uutta hankintamenoa noin 28000 € (sis. alv)). Uusi kone olisi ollut käytössä viime talven, mutta heikon jäätilanteen vuoksi sillä ei voinut jäällä ajaa metriäkään. Parhaimmillaan jää kesti nipin napin mönkijällä auraamisen. Uuden Avantin hankkiminen oli ns välttämättömyysinvestointi. Jos yleensä luistelurataa yhtiössä haluttiin tulevaisuudessa aurata, niin uusi kone oli hankittava. Jälkikäteen ajateltuna hankintapäätös tuli mahdollisimman pahaan tilanteeseen, koska kone on tähän mennessä ollut noin 1,5 vuotta käyttämättömänä ja viimeiset puoli vuotta on tarvottu koronakriisissä.

Nyt kaudelle 2020-2021 anottavalla summalla (35 000 €) rata ja ladut toteutetaan laajennusosineen samalla laatutasolla jo edellisellä kaudella käytetyillä linjauksilla seuraavasti: Ensimmäisenä toteutetaan varmuuden vuoksi ”lisäosa” Kaupinojalta Aitolahden suuntaan vähintään Tapatoran saaren läheisyyteen. Tämä tehdään siksi, että tähän suuntaan rata saadaan varmimmin ja nopeimmin aikaan ja myös sen ylläpito on kaikkein varmimmalla pohjalla. Kahtena edellisenä vuonna tästä on saatu hyvät kokemukset. Tämän osan pituus on 2,5-4 km sen mukaan, missä on sen päätepiste. Tarvittaessa rataa voidaan tähän suuntaan vielä pidentää, jos muut suunnat osoittautuvat mahdottomiksi. Mitä pidemmälle Aitolahdelle rataa avataan, niin sitä varmemmiksi muodostuvat jääolosuhteet. Lähimain samaan aikaan avataan perusrata Kaupinojalta Näsijärven etelärannan suunnassa Lapinniemen kärkeen, ja siitä edelleen rantaa seurailleen. Naistenlahden ylitys tehdään sen suulta aallonmurtajan ulkopuolelta ja koskenniska tarpeeksi kaukaa kierrettyinä Santalahden pohjukan kääntopaikalle. Siilinkarille aurataan pisto Lapinniemen kärjestä. Tämän perusradan pituus on reilut 5 km. Radan lisäosa toteutetaan Siilinkarilta Reuharin kautta Halkoniemeen. Tämän lisäosan pituus on reilut 3 km, josta väli Siilinkarilta Reuhariin on erittäin työlästä tuulille altista ylläpidettävää. Kolmen vuoden kokemus osoittaa, että tälle rataosalle ei kannata liian aikaisin pyrkiä. Jäätymisen kannalta työt voidaan yleensä aloittaa vasta tammi/helmikuun vaihteessa. Näin ajateltuna normaalina talvena rataosuus on parhaimmillaan ylläpidettävissä noin 2 kk. Sekin on hyvä aika. Hyvin helppoissa aurausolosuhteissa voidaan kokeilla lisäreittiä Lentävänniemen rantaa pitkin Suomensaaren suuntaan, pituus max 2 km. Hiihtoladut toteutetaan luisteluradan reunoille luonnonolosuhteiden salliessa. Ensisijaisena suuntana on Kaupinpuiston ranta Tapatoran lahdelle. Se niveltyy Kaupin latuverkkoon. Seuraavaksi tärkein hiihtolatujen suunta on Kaupinojalta perusradan reunoja pitkin kohti keskustaa ja Siilinkaria. Normaalina talvena, jolloin rataa voidaan tämän suunnitelman mukaisesti toteuttaa, on aurattua ratakilometriä kohti laskettuna anottavan avustuksen taso lähes sama, mitä se on ollut kaudesta 2010-2011 anojan aloittaessa auraamisen (4 km rata). Samaa aikaan radan laatutaso on muuttunut aivan toiseksi poikkeuksellisia kausia 2018-2019 ja 2019-2020 lukuun ottamatta ja tästä kertoo jo sekin, että ensimmäiseen kauteen verrattuna radan käyttäjämäärät olivat huippukaudella 2017-2018 vähintäänkin 10 kertaiset (muutos 5000 – 50 000 käyttäjäkertaa). Käyttäjäkertaa kohti laskettuna radan ylläpitokustannus laski dramaattisesti kauteen 2017-2018 saakka 2 € tasosta 0,3 € tasoon. Poikkeuksellisenä talvena 2018-2019 palattiin arvioidussa käyttäjäkertakustannuksessa 1 € tasolle. Viime talvena käyttäjäkertakustannus luonnollisesti moninkertaistui myös edelliseen kauteen verrattuna, koska rata oli käytettävissä vain 4 viikkoa eikä sitä saatu avattua keskustan suuntaan lainkaan. Sieltähän radalle tulevat käyttäjämäärät. Yhden täysin muusta eroavan talven perusteella ei kuitenkaan pidä mennä tekemään tosiasiaperusteisesti juuri minkäänlaisia johtopäätöksiä radan tulevaisuuden mahdollisuuksista. Kun rata pystytään toteuttamaan lähimainkin suunnitelmien mukaan, niin sen tavoittavat kävelemällä halutessaan kaikki Tampereen keskusta-alueella Näsijärven puolella sopivalla etäisyydellä radasta asuvat tamperelaiset ja Lentävänniemen - Niemenrannan asukkaat.

Olemme kokeilleet edellä kerrottujen radan lisäosien ja hiihtolatujen ylläpitoa, kaudella 2016-2017 omalla rahoituksella (talvi oli erittäin suosiollinen) ja kaudella 2017-2018 myönnetyn 3000 € lisärahoituksen turvin ja poikkeuksellisenä talvena 2018-2019 8000 € lisärahoituksella. Viime kaudella koko avustussumma kului siihen, että aurauksesta vastaava yritys yleensä selvisi talvesta, joka vielä sai kylkiäisekseen koronan. Toki rata aurattiin heti, kun se suinkin oli teknisesti mahdollista

ja sitä ylläpidettiin niin pitkälle kevääseen kuin mahdollista. Tästä saadun kokemuksen perusteella voi sanoa, että nyt ollaan vielä entistäkin selvemmin tilanteessa, jossa pitäisi tehdä strateginen linjaus auravastuksen nostamisesta sellaiselle tasolle, että myös vaikeissa olosuhteissa voidaan toteuttaa kansainvälisestikin määrältään ja laadultaan vertailukelpoinen ”kaupunkirata”. Radan nykyinen sijoituspaikka mahdollistaa sen tehokkaan kytkemisen kaupungin ylläpitämään Kaupin urheilupuiston alueen latu- ja kävelytiEVERKKOON. Kahtena edellisenä ongelmatalvena on saatu myös hyviä kokemuksia siitä, että Aitolahden suuntaan rata voidaan toteuttaa myös silloin, kun muut suunnat ovat täysin mahdottomia. Myös tähän suuntaan on mahdollista aurata pitkä kansainvälisen tason rata, kaupunkiradan luonne toki kärsii, jos rataa ei voida linjata seurailemaan keskustan rantoja Kaupinojalta Santalahteen.

Tulevaisuudessa tässä esitellyn lisäksi rataa voitaisiin laajentaa Suomensaaren eteläreunalta Siivikkalanlahden pohjukkaan Ylöjärven kaupungin uimarannalle. Tämä laajennus olisi lähes kokonaan Ylöjärven alueella ja radan maksaja silloin varmaankin Ylöjärvi. Aurauksen kannalta kätevin ratkaisu olisi sijoittaa rata Suomensaaren eteläreunalla reilun 100 m matkalta maalle. Tällä tavalla vältetään aikaisin sulavat Siivikkalanlahden suun saarten väliset kapeikot. Tämä suunnitelma on teknisesti realistinen, jos talvet ilmaston lämpenemisestä huolimatta ovat tavanomaisempia kuin kaksi edellistä.

Radan tuottaminen on nyt viidettä kautta kynnyksivaiheessa, josta voidaan lähteä voimakkaaseenkin laajentamiseen tai sitten pitäytymään 5 km perusrataan ja sen lisäosana ja huonona auravastuksena vaihtoehtona uuteen itähaaraan. Jos meille myönnetty rahoitus jää anomaamme (35 000 €) pienemmäksi, niin radan lisäosia/hiihtolatuja toteutetaan ja ylläpidetään rahoituksen nousun suhteessa. Kauden 2018-2019 600 h ponnistelu radan eteen vei yrityksen ja sen kantokyvyn ääri rajoille eikä sellaista voi 20 000 € avustustasolla toistaa. Nykyisessä koronan jälkeisessä tilanteessa tällainen ylimääräinen ponnistus yrityksen omilla resursseilla on täysin mahdoton. Erinomaisena talvena, jolloin aurauksen kulut jäävät kohtuullisiksi aurattua kilometriä kohti ja toisaalta luistelurataan liittyvä yrityksen kassavirta (vuokraus ja Siilinkarin kotakahvila) tuottavat erinomaisesti, on myös yrityksellä mahdollista omilla resursseillaan toteuttaa ainakin kokeiluluontoisesti radan ylläpitoon liittyviä parannuksia. Tästä on kokemusta monilta aikaisemmilta talvilta.

Avustuksen perusteluksi kertauksena lainsäädännöllinen perusta, jonka seurauksena avustustarve syntyy: Radan tekemistä ei voi rahoittaa kaikilta käyttäjiltä perittävällä pääsymaksulla, koska vesilaki takaa vapaan oikeuden vesistössä liikkumiseen. Myönteinen tukipäätös tarkoittaa ensisijaisesti sitä, että tuen avulla aurataan rata, jonka käytöstä suuruusluokaltaan vähintään 90%, jopa 95 % on sellaista jokamiesluistelua, josta tuen anoja ei ansaitse mitään, mutta jolla on merkittäviä kaupunkikuvaan, matkailuun ja terveyteen liittyviä vaikutuksia. Tämän luisteluradan käyttäjien valtaenemmistön osalta aurauksen on anojan kannalta vain kulu. Erityisesti näin on kävelyn kannalta. Erityisesti vaikeissa olosuhteissa kävelijät vielä olennaisesti haittaavat radan aurauksista sokeilla auravastuksilla kinokset kovaksi. Kokemus osoittaa, että kävelijöitä on mahdoton saada radalta pois. Hyvä saavutus on, jos heidät saadaan pysymään radan reunoilla. Toisaalta ulkomaalaisten matkailijoiden kannalta Nässyn jäällä kävely (matala lähtökynnys) lienee lähes yhtä suuri houkutin kuin luistelu, hiihto tai potkukelkkailu.

Jäljelle jäävä 5-10% sisältää luistinvuokraajat ja potkukelkkailijat (bruttomyynti n. 45 000 € talvella 2018, uusi ennätys noin 80 % kasvu, 2019 talvena roima pudotus 20 000 € tasolle) viime talven edelleen järkyttävä myynnin lasku. Koko vuokraustoiminnan bruttomyynti (sisältää luistelun lisäksi myös muut talviurheilutuotteet) oli vain 11 000 €. Yrityksille ja muille yhteisöille myydyt, luistelua sisältävät radalla tapahtuvat ohjelmapalvelut jäivät kokonaan toteutumatta. Näissä

ohjelmapalveluissa luistelun osuus on normaalitalvina ollut noin 2000 €. Viime talvena ei myöskään muu talviliikunta Kaupin metsässä ja laduilla kompensoinut luistinradan menetyksiä samalla tavalla kuin 2019 talvena, jolloin maastohiihtopalveluihin ja lumikenkäilyyn liittyvä myynti (voitelu ja vuokraus) kasvoi kauden 2017-2018 10 000 € myynnistä noin 15 000 € tasolle. 2020 poikkeuksellisuutta kuvaa se, että myös tämä myyntisektori lähes nollaantui. Siilinkarin kotakahvilaa ei voitu pitää Siilinkarilla eikä missään muuallakaan. Jo aikaisemmin on havaittu, että kotakahvilatoiminta on luistinrataan verrattuna paljon olosuhde herkempää. Poikkeustalvena kävi niin, että olosuhteet nollassivat koko toiminnan. Toki tulos oli parempi kuin edellisenä vuonna, jolloin markkinointisyistä kahvilaa pidettiin sekä Lapinniemen kärjessä että Siilinkarilla, myyntiä saatiin kovalla ponnistelulla 7000 €. Se tarkoitti suoraan usean tuhannen negatiivista kassavirtaa – toisaalta koko 2019 talvi odoteltiin, joko olosuhde paranisi. Yksi huippuviikonloppu olisi nollannut tappion. On myös muistettava, että hyvänä kautena kahvila on merkittävä tulonlähde (2018 ennätysmyynti 57 000 €). Onnistuneena ratakautena luistelijoiden määrä on kasvanut sellaiseksi, että parhaana sesonkina kahvilaa pystytään pitämään auki heidän varassaan. Kahvilan liiketuloksen sanelevat kuitenkin kävelijät ja erityisesti viikonloppujen suotuisat kevättalven säät, eivät luistelijat.

Kaikista vastuksista huolimatta luisteluradan potentiaalia kuvaa edellisen talven osalta se positiivinen seikka, että ilman mainontaa 2020 helmi maaliskuun vaihteessa lauantaina 29.2. toteutui vajaan 3000 € myynti, kun rata oli toista päivää avoinna.

Auraaminen on yrityksen kannalta perusteltua vain siinä tapauksessa, että avustus mahdollistaa liiketaloudellisesti kannattavan toiminnan. Suoraan auraukseen liittyvä työtuntimäärä (konetunnit ja muu radalla tehtävä ylläpitotyö) on eri talvikausina pois lukien talvi 2018-2019 ja viime talvi 2019-2020 vaihdellut 120 h - 360 h rajoissa. Kevyin ”normaalimittainen” 120 h talvikausi oli 2013-14 ja raskain 360 h talvikausi 2017-2018, jolloin konetyötunteja kertyi reilut 300. Entistä suurempi työmäärä selittyy sillä, että radan lisäosaa ylläpidettiin yli kuukausi ja lisäksi ylläpidettiin latuja. Jo ”vanhalla radalla” Santalahdesta toimittaessa pahana talvena nykyistä alkeellisemmilla työkaluilla radan ylläpito vaati noin 300 h. Talven 2018-2019 vaikeudet kaikkeen aikaisempaan verrattuna radan ylläpidossa olivat aivan toista luokkaa, ylläpitoon kului noin 600 h. Jotta rataa yleensä oli olemassa, niin työtä jouduttiin tekemään joka päivä ja paljon ja samalla oli aivan selvää, että lisätuntien rajahyöty oli aleneva jo moneen kertaan todetusta syystä: koneiden kapasiteetin pienuuden vuoksi. Yrityksen kassatilanteen kannalta huolestuttavaa oli myös se, että ratatyötä tekivät yrityksen työntekijät 325 tuntia. Viime talven ongelmana oli sula Näsijärvi, ei kertynyt auraustunteja, kun ei ollut mitään aurata, mutta ei tullut tulojakaan. Viime talvea lukuun ottamatta avustuksella rahoitettu auraukseen ja muuhun radan ylläpitoon liittyvä työtuntihinta (sis. alv) on yrityksessämme vaihdellut 25,7- 75 €. Viime talvena tuo hinta on tietysti moninkertainen, koska rata oli auki vain 4 viikkoa ja silloinkin kasvihuonetalven olosuhteissa rataa jouduttiin enemmän auraamaan vain parin pyryn jäljiltä. Radan ylläpitotuntien kokonaismäärä jäi varmaankin noin 50 tuntiin. Viime talven aurauksavustuksen päävaikutus onkin paremmin siinä, että auraava yritys on edelleen olemassa ja valmiina auraamaan kaudella 2020-2021. Poikkeustalvea seuranneen korona kriisin sietoon avustus vaikutti todella paljon.

Luisteluradan kehitysnäkymistä monipuolisen kuvan antaa liitteenä oleva tuottamamme yhteenvetoraportti: ”Retkiluistelukausi 2018-2019 yhteenveto, ennakkosuunnitelmien toteutumisen ja näkökulma tulevaan”. Viime kaudelta tällaista raporttia ei ole laadittu, koska kausi oli niin poikkeava, että sen perusteella ei pidä luoda tulevaisuusvisioita. Menneen kauden tilanne on käsitelty tässä anomuksessa. Laajemmin yrityksen tilannetta (poikkeavat talvet 2018-2019 ja 2019-2020 ja sen päälle korona) on käsitelty toisessa liitteessä, yrityksen saaman koronatukirahoituksen avulla tehdyssä raportissa.

Vuorentaustassa 1.12. 2020

Pekka Tyllilä